

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkah pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20,—, polletno K 10,—, četrtletno K 5,—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30,—. — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITICEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.
Dopisi se pošiljajo urednistvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju po-
pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Velikanska srbska zmaga pri Bitolju. — Bitolj padel. — 50.000 Turkov vjetih. — Zekki paša in vsi turški generali vjeti.

Pismi iz Belgrada.

Belgrad, 1. (14.) novembra 1912.

Sneg, ki je v torek temeljito pobelil že itak belo Ljubljano, ni prizanesel niti drugod. Sicer pa nisem niti utegnil opazovati prirodo, ker sta že takoj v Ljubljani obrnila mojo pozornost nase dva orožnika, ki sta vstopila v isti kupe kot jaz. Čital sem namreč v nekem ljubljanskem časopisu, da je na avstrijsko-srbski meji 2000 avstrijskih orožnikov, ki imajo baje nalogo paziti na vsako gibanje na meji. Mislil sem že, da imata isto pot kot jaz. Medtem, ko sem jaz takole premišljeval, se je en orožnik izročil v naročje Morfeja, drugi pa od samega dolgega časa ni vedel nič boljšega kot — zdehat. Vseled sem se tedaj k njemu ter ga vprašal, če gresta tudi ona dva na mejo. Odgovoril mi je, da ne. In seveda to je dalo povod, da sva zavozila najin pogovor kar na Balkan. Tako sva obirala kar po vrsti vse države od Zidnega mosta, kjer sva se ločila — jaz na Hrvaško proti Zagrebu in on na Stajersko. Veselilo me je pa, da tudi med takozvano pristno avstrijsko oboroženo močjo, še živi narodni duh in zavest krvnega sorodstva z ostalimi Jugoslavlani.

V Zaprešiču pa se je dogodil kratek komičen prizor, ki bil postal kmalu tragikomičen in je vreden, da se ga zabeleži. V voz sta stopila dva Hrvata, ki sta se začela objemati in poljubovati tako dolgo, da se je že začel vlak premikati naprej. Hitro stopi eden izmed njih proti vratom voza ter hoče skočiti na zemljo. V pravem času ga je še zadržal sprevodnik in ga potisnil nazaj. »Za Boga Jezusa molim Vas, pustite me,« prosil je sprevodnika možak ves zmeden, ko je uvidel, da se odpelje naprej. Toda sprevodnik se ni dal omečiti in hočeš, nočeš, moral se je udati Hrvat v nezgodno usodo in ostati v kupeju. Nadaljevali v poljubljani pa se mu ni zljubilo več, dasi je imel tedaj dovolj časa za to, na prihodnji postaji pa je izstopil poparjen in odšel tako, da je celo pozabil podati roko svojemu prijatelju.

Nekdo je pripovedoval, da je isti dan dopoldne, ko je vozil osebni vlak iz Zagreba proti Zidanemu mostu, sedel na progi Turci in je neka deklica še pravočasno ustavila vlak in Turka oprostila iz neprijetne situacije. Baje je bil pijan. Podrobnosti nisem mogel doznati.

Na zagrebškem kolodvoru je čakalo na vlak proti Belgradu okrog dvesto Bolgarov, ki so prišli iz Amerike domovini na pomoč. Slavnoznana zagrebška policija je tudi pri teh iskala konfliktov, pregledovala »pose« ter enemu izmed njih zaplenila neke listine. Dotični Bolgar je ogorčeno protestiral, ostali pa so obkolili ne baš prilazno policaj, ki se je izmotal iz zaletja le s težavo ter zahteval, da odide Bolgar, ki je dobil listine med tem nazaj, s stražnikom na policijo. Končno pa je stražnik naglih korakov odšel iz čakalnice, ki je bila nabito polna. Kaj se je potem zgodilo, mi ni znano. Bolgari so se vozili v posebnih vozovih in med potoma prepevali.

V kupeju, kamor sem položil kosti svojega rojstva tudi jaz, se sedelo 10 Srbov, sami

junaki, visoki in močni in krepki se je razlegala pesem hajduka v tiho noč iz desetih grl in iz čutečega narodnega srca. Eden je popeval, drugi pa so prizvokovali »guslarju«. Kako mlo lega na dušo poslušalca srbska narodna pesem, to se mora le čutiti a nikakor ne popisati. »Oj mammo, mammo, moje rano« mi odmeva še sedaj po ušesih.

Bil je v resnici pravi užitek poslušati njih srčne tožbe »za krst sveti n slobodu zlatnu«. Šele pozno v noč so končali s petjem in visokorasel mladenič s kučmo na glavi in v narodni noši izražal je z besedami to, kar so govorila srca vseh, govoril jim je navdušeno in skoraj vedno je naglašal: »— samo kad smo složni, sve možemo imati, sve.« Ostali so ga verno poslušali in le tu pa tam se je kdo oglašil. Govorili so o Skoplju, o Kosovem polju, Kumanovu itd., dokler ni angelj miru razprostrl nad njimi svoje peroti in zdelo se mi je, da se nahajam na bojišču med trupli junakov, padlimi za domovino, za — slobodu zlatnu. Ležali so kar povprek na klopeh, med klopmi. Med tem pa se je svitalo jutro in na obzorju pojavila se je zvezda-danica, oznanjevalka boljše bodočnosti zatiranega Slovanstva. Srb veruje v svojo prihodnost, pri nas pa gledamo brezupno v pomoč od — Rima in Dunaja.

Zroč skozi rošno okno na širo in rodovitno ravan kraljestva hrvatsko-slavonskega, po katere zemlji teče madjarska železnica, mislil sem na slavno zgodovino Hrvatov ter ne hote dvignil pogled proti nebu — toda takoj sem zaprl oči in odstopil od okna. Nad mojo glavo se je bliščal napis: »Kihajolni...« — Sedel sem in zamišljen zrl na planjavo, kjer so se pasle cele črede prašičev in gosi. Kmetje v visokih kučmah so zlagali pokošeno prazno steblovje koruze na kupe. Vse povsod, kakor daleč je segalo oko, so sama žitna strnišča.

V Vinkovcih smo presedli. V kupeju so bili zopet — Srbi. Narednik c. kr. vojaške pošte v Bosni, dalje čvrst možakar v narodni noši s svojim sinom iz Prijedvora in neki fotograf iz Mitrovice. Prvi trije so se peljali v Novisad, fotograf pa na — bojišče. V kratkem smo bili že stari znanci in steklenica bosenske slivovke je krožila med nami v živahnem pogovoru. Vprašal sem jih, kaj pravijo Turki v Bosni o srbskih zmagah. Starejši je pravil, da so Turki čisto neinformirani o uspehih zveznih držav in naslanjaje se na turška poročila, trdijo, da Turki — »napredujejo«. Turki v Bosni so baje jako komodni ljudje, ničesar ne delajo, valjajo se po kavarnah, čitajo turška poročila o »zmagah«, kade tobak in pijejo kavo, medtem pa Švab in Madjar kupujeta njihove »kuče«. Mnogo Srbov iz Bosne je bilo prostovoljno v srbski armadi in sedaj pa so nekateri odšli še na Bolgarsko, ker je srbski prostovoljni zbor razpuščen. Videl sem tudi dve fotografiji dveh bosanskih Sokolov, ki sta v bolgarski armadi. Pisma, njima pisana na Bolgarsko, so prišla vsa nazaj, s pripombo, da se ne morejo dostaviti naslovljenecema.

V Zemunu sem imel priliko si natančneje ogledati Bolgare, ki so se iz Zagreba pripeljali z istim vlakom kot jaz. Čakali smo na bregu

Donave na prihod parnika, da se popeljemo v Belgrad. Vsak je imel s seboj bodisi kovčeg ali pa vrečo. Vsi so dobro izgledali. Tudi denarja jim ni manjkalo, kar se je videlo iz tega, da je marsikdo imel po en ali več zlatih zobov v — ustih in eden je celo imel vse zobe iz zlata. Ko se je zasmeljal, ste se pokazali dve vrsti rumenih zobov. Drugače so pa videti skromni. Pili niso ničesar, le kruh in »sofolado« »naskakovali«, dokler niso oboje »zavzeli«. Pravijo, da je še v Novem Jorku 5 do 6 tisoč bolgarskih prostovoljcev, ki čakajo, da se vkrcajo v domovino. Nekdo jih je vprašal: »Jsu-li Vas tražili, da dodjete u domovinu.« »Nijesu«, je bil odgovor, »došli smo sami, kad vidimo, da nas trebaju«. Nekteri so že desetletja v Ameriki ter so zapustili družino, da položijo, če treba, tudi svoje življenje in eksistenco svojih dragih na oltar domovine. Med njimi so tudi mladi fantje, ki še niso videli Evrope.

Polagoma se je približala ura odhoda iz Zemuna. Na krovu »Arada« smo opazovali široko Donavo in manjše parnike na nji, pred nami pa je ležal cilj — Belgrad v vsej svoji krasoti. Na holmcu je trdnjava, obdana na podnožju z močnim zidovjem, ki je obrnjeno proti — Avstriji. Dalje ob bregu pa se razprostirajo lične velikostne hiše, ki delajo vtis: kot v Trstu Riva Carciotti, seveda — en miniaturn.

Ko so položili most iz parnika na suho zemljo, je stal ob mostu srbski policaj z bajonetom in s številko na prsni. Barva njegove uniforme je sicer kričeca, bolj svetlo modra z rdečimi našitki, vendar krasna. Razni občutki katerih nisem imel časa tolmačiti si, so mi napolnili srce, ko sem stopil na — srbska tla. Zaplopljen sam v sebe, nisem vedel kaj storiti, ker oči so begale sem in tja, na liše na bregu, na vojaštvo, na financio in na — ljudstvo. Vzdrami me šele neki srbski podčastnik ter me vpraša, če sem korespondent. Zahteval je legitimacijo, opisal si ime lista in moje ime ter me poslal v »Pressbureau«. Še enkrat me je ustavil finančni stražnik, pogledal v prtljago ter me poslal naprej. Bil sem prost teh — formalnosti. Na ulici sem zagledal tri priproste može, s puško z nasajenim bajonetom na rami in »patrontošlom« na hrbtu. Stali so in se pogovarjali. Imeli so svojo obleko na sebi. Kakor sem pozneje zvedel, so to člani društva »Narodna odbrana« in patrolirajo po mestu. Tudi pred bolnišnico so. Stražijo pa tudi jetnike, ki so jih danes zopet nekaj pripeljali. Toda o tem drugič. Dotlej pa zdravstvenje!

Belgrad, 2. (15.) novembra 1912.

Predvečerašnjem bil sem v ministristvu zunanjih zadev, da sem se zgledal v tiskovnem odseku, katerega načelnik je jako prijazen gospod dr. Vojislav Jovanović. Izjavil mi je, da so vsi dopisniki slovenskih listov sedaj na bojišču in ga je zelo veselilo, da more pozdraviti »bračo Slovenaca«, ki se tako vrlo zanimajo za usodo kraljevine Srbske.

Zvečer sem pa opazoval velikomestno gibanje po glavnih belgrajskih ulicah. Dasi je sedaj v Belgradu jako malo častnikov, kljub temu

Kje je status puo?

Kaj neki išče mož tako?
Hm, kam je izginil status quo...
Kje bi neki ga našli?...
Hm, tam v preljubi — Avstriji.

ih je bilo še precej, ki so se sprehajali v manjših gručah po širokih trotoarjih ob krasnih, razsvetljenih in velikih izložbenih oknih. Kavarne so zvečer nabito polne in vespoved se opaža, živahno vrvenje. Skoraj v vseh izložbenih oknih je opaziti vsakovrstne slike iz bojišča, razne zgodovinske slike, kakor tudi zemljevidi prejšnje velike Srbije iz časa kralja Dušana, na katerih z malimi zastavicami zasledujemo gibanje armad. Prodaja se tudi zemljevidi bodoče Srbije po 40 para. Najbolj ganljivo pa je, ko opazuješ nad seboj po vseh hišah in v vseh ulicah vihrajoče belo-modro-rdeče zastave, ki so izobešene še iz časa zavzetja Skoplja. Tiho svečanost motijo le živahni pogovori sprehajajočih, drdranje vozov in tramvajev ter karakteristično prodajanje časopisov, kar v »civilizirani« Avstriji žalilobg še ni. Dečki po ulicah nosijo po več iztisov, kličo pri vsakem koraku ime lista. Bolj prefrigani kriče: »Samouprava«, danas vrlo zanimivo, padac Carigrada, »Samouprava-a-a«. Listi stanejo skoraj brez izjeme po 5 para in je samo v Belgradu 23 dnevnikov. Tudi slovenski časopisje bi se moglo poglobiti in razširiti, ko bi imeli prosto kolportajo. Kak pomen bi to imelo za kulturo, ni treba niti podviarati.

Včeraj sem bil v bolnišnici srbskih sester, kjer sem bil jako prijazen sprejet. Istočasno sta prišla tudi dopisnika laške »Tribune« in nekoga španskega dnevnika. Uvedli so nas v sobo, kjer je ležalo šest ranjencev, večinoma častniki. Na sredi sobe je stala miza, na kateri je gorela velika sveča, prevezana s trakom v narodnih barvah. Okrog po mizi je bilo razpoloženi vse polno raznih sladčic, kave, pižame in cigaret. V polkrogi nasproti vratom je sedelo pet ranjenih častnikov in en pop (pravoslavni

LISTEK.

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalle.)

»Gospoda,« je izpregovoril Rablé in iztegnil obe dve roki v blagoslovilajoči gesti, ki je bila hkrati nežna in porogljiva, »blagovolita me poslušati, vi, gospod De La Krus, in vi, gospod Rogerij Du Bur.«

Nasprotnika sta sedla iz vpljudnosti do svojega gostitelja; toda preteči pogledi, s katerimi sta se merila, so pričali, da ni pojenjal njiju srd.

»Ali je potreba tolikega prepira?« je povzel Rablé. »Vsakdo veruje v najvišje, večno bitje, ki je ustvarilo vse. Vsa narava je njegovo kraljestvo. Gozd je najlepši tempel, s svojimi šumečimi oboki pod katerimi se razlega čudovita glasha vetrov; gore so stebri, še vse drugače lepi kakor revni stebri cerkve Notredam; morje samo zase je brezmejen sen ljubezni in vere; gospoda, zakaj ne pustita človeštva, da bi ljubilo in mililo vsak po svoje? Zakaj mu vsiljujeta pravila v čuvstvu, ki je tako vzvišeno, tako širo in mogočno, da je sleherni pravilo skoraj psovka njegovemu veličanstvu?«

»Kaj pa potem Sveto Pismo?« je završčal Kalvin ostro.

»Da, da, to so tiste nove ideje filozofov, se je oglašil tudi Lojola. »Čudim se, kako se more drzniti človek vašega značaja, da vzdržuje slične teorije in zastopa tako pregrešne pojme o krščanski veri...«

»Uklanjam se vaši modrosti, dragi gost,« je rekel Rablé. »Toda govoril sem v duhu vse-

splošne spravljivosti. In mislim, da je Bog, ako gleda v tem trenutku na dno naših vestí, bolj zadovoljen z mojimi miroljubnimi besedami kakor z vajinimi bojevitimi prepričaji.«

»To se vam zdi zato, ker je Bog v vaših očeh šibko in malodušno bitje. Zato, ker niste razumeli Jezusa, ki je hkrati največja sila in največja miloba. Bog je močan, vedite to! In njegova volja je, da naj bodo močni in silni tudi njegovi služabniki... Gospod župnik, srečen sem, da morem pozdraviti v vas eno izmed najodličnejših luči moderne filozofije,« je dodal Lojola z zamolklo pretnjo v svojem glasu, »toda reči moram, vse te filozofije so poglavitni vzrok bolezni, za katero hira... kaj pravim! — umira krščanstvo.«

Kalvin je zmajal z glavo v gesti energičnega odobravanja.

Tudi on je bil nasprotnik »filozofov«. Hotel je drugačno vero kakor Lojola — vero pa vendarle.

Rablé jima je nalil čaši s starino, ki jo je imel od »Vedeževalke«.

»Pijta, brata!« je dejal z veličastno resnobo.

Slišalo se je, kakor da bi bil rekel:

»Molita!...«

In njegov glas je bil res takšen, da sta segla nasprotnika po kozarcih in ju izpraznila do dna.

Videč ta uspeh svojih prepričevalnih besed, se je Rablé hudomušno nasmehnil.

Toda Lojola je povzel še zanosneje:

»Tem filozofov napovedujem vojno na življenje in smrt. Kmalu pridejo dnevi iztrebljenja vsega krivoverstva in vsakateri znanosti. Učenoost je prokleta reč; nevednost pa je posvečena in Bogu donedolga. Na španiolskem smo že začeli preganjanje izdelovalce knjig. Pa tudi na Francoskem sem pregovoril kralja Franca

Valoaškega, da prične z enakim preganjanjem. Plamen grmad bo zarja preporoda krščanstva. Gorje, trikrat gorje krivovercem in znanstvenikom! Vsi učenjaki so služabniki hudčev! Najpogubnejši človek v Parizu pa je Stefan Dolet... Ubili hočemo učenost, ki je proketo orodje pekla. Da pa uničimo njo, moramo uničiti pred vsem tiskarstvo. In da uničimo tiskarstvo, moramo ugonobiti Doleta. (Manfred je stisnil pesti.) Je tudi v Parizu gnezdišče duševne kuge in vsakatega upora: Dvor Čudežev, ki ni samo gnojšče beračev in rokovnjačev, marveč tudi globoko ognjišče, kjer vre duh upora proti posvečeni avtoriteti Cerkve in države. Dvor Čudežev bomo porušili od vrha do tal. (Manfred je prebledel.) Začenja se vojna — to vam povem naravnost. In v tej vojni bo naš sovražnik vsak, kdor ne bo z nami. Vsak bo moral voliti: križ ali grmado. Ali bo zavladal križ nad vesoljnim svetom, ali pa postane ves svet ena sama grmada!...

»Križ bo zavladal svetu«, se je oglašil Kalvin, »toda tisti, ki ga oznanjujejo ljudem, so propali grešniki. Treba je novih svečenikov. Raz cerkev je treba potrgati nevredni blesk, s katerim jo dušite. Samo ena avtoriteta je sveta: avtoriteta božja!...«

»Nesrečnež! Ali se drznete tajiti avtoriteto papeža?«

»Zanikavam jo!« je odgovoril Kalvin hladnokrvno.

Lojola je vstal. Bil je bled od jeze.

»Mesir,« je siknil Rabléju, »v kakšno zasedo ste me zvabili!...«

»Eh, kaj!« je vzkliknil Rablé. »Obadva sta dve višji duši. Sleherni izmed vaju nosi v sebi luč, ki me slepi; mojstra sta v umetnosti mišljenja — pa ne moreta spoštovati drug v drugem različnosti naziranja!... Ali ni misel tudi

posvečena avtoriteti! Ali ni ona svet nevidnega stvarstva, pa naj privzame kakršnokoli obliko! Vidva žalita Boga, ki pravita, da mu hočeta služiti!...«

»Z Bogom!« je rekel Lojola nenadoma.

Odšel je v največji naglici, pozdravivši Kalvina s pretečim kimanjem glave.

Na vrtu je vprašal Rabléja, ki ga je spremlil:

»Kako je ime temu Rogeriju De Bur?...«

»Ne vem mu drugega imena...«

»Ali hočete, da vam jaz povem njegovo pravo ime?«

»Čakam z radovednostjo...«

»Kalvin!...«

»Ali je mogoče!«

»Brezbožni Kalvin! Krivoverec Kalvin! Kalvin je v Francoskem! Kalvin je v Parizu! In Francija se ne pogrezne v zemljo! In strela ne udari v Pariz! In nebo se ne poruši nad našimi glavami!...«

»Pomirite se, častiti oče...«

»Prav imate,« je rekel Lojola zdaici in nadel svojemu obrazu smehljajočo krinko. »Ta nesrečnež je morebiti le v zablodi... Izkušajte ga izpreobrniti k pravi veri...«

»Potruditi se hočem...«

»Ali ostane še kaj časa pri vas?«

»Morda še dva ali tri dni... Toda — res nisem vedel... Odpri ste mi oči... Tega pa res ne maram, da bi se skrivalo pod mojo streho krivoverstvo...«

»Nikarite-ga odsloviti,« je rekel Lojola živahno. »Nasprotno, storite vse, kar morete, da ga privedete na pravo pot...«

»Potruditi se hočem na vso moč...«

»Kolikšna zmaga, ako ga spravite nazaj v naročje prave Cerkve!«

»Res ie! Vaš nasvet je vreden zlata!«

duhovnik), na svojih posteljah pa so se sedeli ostali ranjenci. V kotu na postelji je sedel ranjen vojak-guslar, igral na gosli in prepeval. Pel je o davni slavi Srbov, o tožnosti so zveneli glasovi, o srbskem suženstvu in odvsnosti, melodije so prehajale na to v burne tone in »guslar« je peval o junaških borbah Srbov s takim čuvstvom in ognjem, da se ni čutili zmagan srbskih junakov. **Slava Tebi Veliki Narod Srbski!** Vreden si v resnici boljše usode, ker znaš ceniti svobodo in neodvisnost, ker znaš tako z neprecenljivimi žrtvami braniti svoje pravice. Kako krasno je izzvenel konec pesmi guslarja. Bitka pri Kumanovem je bila vsem v mislih in stoji smo poslušali ginjeni nad narodnim navdušenjem junaških Srbov. Prijazna gospa soproga angleškega poslanika v Beogradu, ki je sedaj prednica enega oddelka v bolnici, nam je pripravila stole. Častitljiva in plemenita žena ponosna Angleške, je očividno ginjena, zardila nam, da se je že teh prizorov v tem kratkem času tako privadila, da se čuti kot bi tudi ona sama bila sodeložna zmagovalnih bojev srbskega naroda in ponosna je, da more srečati junaka. Z brezprimerno prijaznostjo nam je pojasnila pomen slavja ter nam ponudila žita, na poseben način pripravljenega, potem pa kavo in neke vrste sladkega vina. Priprost kmečki fant Svetomir Radovanović iz sela Račevića, je v bitki pri Kumanovem tako prezebel, da je v nezavešči obležal na bojnem polju ter se sedaj zdravi v bolnici. Ranjen ni bil. Včeraj pa je bil njegov god in sestre so mu pririle do slavja, da bi ne pogrešal domovja. Stisnili smo mu prijateljsko roko. Radost je odsevala iz njegovih upadlih lic. Vsi ranjenci so iz bitke pri Kumanovem, kjer je bilo strašno klanje. Neki nadporočnik, zal mladenič nam je pripovedoval o boju. Turkov je bilo 16 divizij, ki so imele 150 topov, Srbi pa samo 8. Srbi niso ničesar vedeli o sili turške armade. Mislili so, da imajo pred seboj turške predstraže. Navdušeno so se vrgli v boj. Nadporočnik je stal v najhujšem ognju. Od dveh polkov je ostalo samo še 70 mož, tako je kosila smrt med Srbi, katero so pošiljali turški šrapneli. Pa tudi Turki so padali. Za vsakega Srba je padlo 5 Turkov. Nadporočnik se je boril cel dan s sabljo in revolverjem v roki, ker so morali nadomeščati slabo moč artiljerije, pešci. Z bajonetami so nasrkavali Srbi turško vojsko. Nadporočnik je zlomil sabljo, katere kos je ostal v telesu Turka, pograbil je nato puško padlega vojaka in s kopitom tolkel po Turčinih, dokler ni po enodnevem boju padel ustreljen na bojišču. Kroglica mu je prebila kost pod očesom ter obšla v rani. Sedaj je že boljši, dasi je še vedno zavezan. Črez očesno punčico na levem očesu ima debelo krvavo progno. Malo je manjkalo, da ni izgubil očesa. Žal mu je, da mora še vedno čepeti v bolnici. Imel je ravno fotografični aparat ter je nas vse fotografiral, proseč nas, naj pridemo čez tri dni po slike.

V bolnici šteje 4 je še 66 ranjencev od 180 in samo eden od teh je umrl, ostali so popolnoma ozdraveli. Enemu pa so morali odrezati nogo. Velika večina vojakov je na noge ranjena, drugi pa so na roke in v prsa, nekoliko od teh je ranjenih z bajonetom. Bil sem slučajno pri operaciji, ko so nekemu ranjencu polagali nogo v mavce in ga obvezovali. Kos šrapnela mu je odtrgal meso na nogi.

Ranjencem se ne godi slabo, izvzemši seveda njih bolečine. Povsod vlada kar največja čistota. Jedi in pijače pa imajo tudi dovolj.

Včeraj sem vam brzojavil, da je Drinopolje padlo. Tukajšnji listi ne vedo ničesar povedati o tem. Jaz sem pa imel iz Niša privaten brzojav v rokah in isto je poročala tudi »Tribuna«. Tudi danes ima »Samouprava« še ne uradno potrjen brzojav iz Skoplja od 1. (14.) novembra zvečer, v katerem pravi, da se tudi v Skoplju širi vest, da je Drinopolje padlo, dasi niti bolgarski ataše v srbski armadi, niti srbski generalni štab ničesar o tem ne ve. Tukaj je vzbudila ta vest veliko vzradoščenost, tembolj, ker se nahaja pred Drinopoljem sedaj srbska armada pod generalom Stefanovičem, med tem ko je del bolgarske armade odšel proti Carigradu.

Današnji »Trgovinski Glasnik« poroča iz privatnega vira, da je tudi Skader s pomočjo srbske armade generala Živkovića že v črnogorskih rokah.

Sem je dospel predvčerajšnjem prof. Masaryk. Listi beležijo to vest, po dolžnosti kronistov, vendar se ne polaga v tukajšnjih krogih njegovemu prihodu nikake važnosti.

Vsak dan prihajajo novi in novi transporti Bolgarov iz Amerike. V Budimpešti jih je baje še okrog 1000 Bolgarov, ki čakajo na vlak v domovino.

Predsinonjem je prišlo zopet 69 turških vjetnikov, ki so zaprti na gradu.

»Mali Žurnal« poroča, da je včeraj prišel v Beograd kot vojaški begunc, poročnik VI. pešpolka v Novem sadu na Ogrskem, gospod Pavle Bogdanović. Prišel je preoblečen v civilni obleki in je imel »pos« na ime nekega di-jaka. Izrazil je namreč odkrito radost nad za-vzetjem Skoplja, vsled česar so njega in še 18 drugih častnikov poklicali na odgovor pred vojno sodišče v Budimpešto. Stirje od teh pa so se z begom izognili tej neopravičeni šikani. Trije Madjari so odšli neznanu kam, med tem ko je Bogdanović pobegnil na Srbsko. Bogdanović trdi, da Avstrija mobilizira in so že baje 4 armadni zbori sklicani pod orožje, dasi včerajšnji »Neuer Pester Journal« uradno demen-tira vest o mobilizaciji, češ da gre tu le zaradi novega zakona dveste vojaške službe, ker je s tem poduk rekrutov otežkočen.

Isa Boljetinac, ki je imel najbrž že vse ljudi za norca, je baje s svojimi niti 100 ljudmi v Bisarju blizu Prizrena obkoljen od samih Arnavtov, ki čakajo, da ga izroče srbski armadi. Med plenom, ki so ga dobili Srbi po bitki pri Kumanovu, se je našlo tudi mnogo turške ko-respondence, med njimi tudi brzojav, ki je bil poslan Isi Boljetinacu in ki se glasi: »Vi ste dosedaj vzeli iz naših vojnih skladišč 63.000 pušk in niste ničesar storili. Prištna je zavzeta

in ta poraz je sramota za državo in za narod. Ta poraz je rana za slavno osmansko orožje. Kje so sedaj Vaša laskanja in obljube? Požurite se sedaj, da čimprej organizujete čete in da nadlegujete sovražnika, ker za vojno niste več sposobni. Ali Riza paša.

Privojno Vam tudi pošiljam sliko o zve-rinstvu Turkov, kako palijo vasi, ženam režejo prsa, starcem iztikajo oči in režejo nos, otrokom parajo trebuhe in iz materinega telesa trgajo še nedozrel sad. Za tak »status quo« se je navduševala Evropa v XX. stoletju in Avstrija podpira to stanje. Ker sem videl in slišal lahko z mirno vestjo rečem: »Kdor hoče proti Srbiji ruvati, bo odšel s krvavo glavom.« Ne poznate junakov, sinov »Dušana Silnega«. Roko proč od Srbije! Mars.

Vojna.

MIROVNI POGOJI.

Beograd, 17. novembra. V Sofiji se bo v kratkem vršila konferenca zastopnikov vseh štirih balkanskih držav, na kateri se bo sklepalo o mirovnih pogojih. Pogoji bodo izvršeni v Muktar-paši. Balkanska zveza bo dovolila Turčiji samo en dan roka za odgovor. Ako v tem času ne pride odgovor, bodo balkanske armade z vso silo nadaljevale vojno.

Frankfurt, 17. novembra. »Frankfurter Zeitung« je zvedela od bolgarskega poslanika, da izroči balkanska zveza mirovne pogoje Porti že danes. Ta bo čakala na odgovor samo do ponedeljka.

RUSKI MINISTRSKI SVET.

Petrograd, 17. novembra. Na včerajšnji seji ruskega ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o stališču Rusije napram dogodkom na Balkanu je izjavil vojni minister, da je Rusija popolnoma pripravljena na vojno. Govori se, da so že odredene vse priprave za mobilizacijo šestih vojnihi zborov.

IZJAVA SASONOVA.

Petrograd, 17. novembra. Ruski zunanji minister Sasonov je izjavil, da so vse vesti nekaterih listov, da je ruska politika v balkanskem vprašanju nestalna — neresnična. Rusija stoji glede balkanskega vprašanja vedno na istem stališču. Sasonov je trdno prepričan, da Srbija ne bo šla predaleč v svojih zahtevah, če pa se to zgodi, potem na vsak način izgubi dobrohotnost Rusije.

PRINC ARZEN NI ODŠEL V BERLIN.

Beograd, 17. novembra. Vse vesti, ki so poročale, da je princ Arzen odpotoval v važni misiji v Berlin, so neresnične, ker se princ še vedno nahaja na bojnem polju.

BITOLJE OBKOLJENO.

Beograd, 17. novembra. Srbske čete so sedaj obkobile Bitolj že od vseh strani. Ker je bitka za Turke brez izgleda na eventualni uspeh, ne preostane Turkom drugo, nego da kapitulirajo. Z juga se bliža Bitolju sedaj tudi grška vojska pod poveljstvom naslednika Konstantina in se v bližini združuje s Srbi.

POHOD SRBSKE VOJSKE V SOLUN.

Beograd, 17. novembra. Iz Skoplja se poroča, da je skupno z grško in bolgarsko vojsko dospel v Solun tudi del srbske konjenice. To je bil konjeniški polk donavske divizije pod poveljstvom polkovnika Čolovića. Turki so se silno ustrašili prihoda srbske konjenice, ker so mislili, da sledi za njo večji del srbske armade, in to je še bolj pospešilo padeč Soluna. Srbska konjenica je došla v Solun dne 9. t. m. na slavnosten način, a naslednjega dne je korakala z gorbjo in zastavo na čelu po mestu. Solun je sprejel srbsko konjenico silno navdušeno. Vse se je čudilo junaškim postavam srbskih konjenikov. Pred srbskim konzulatom v Solunu je bil prizor najlepši, ker je tu konjenico pričakovala vsa srbska kolonija in jo viharno pozdravila. Navdušenje je bilo nepopisno. Poveljnik konjenice Čolović se je za manifestacije osebno zavaljal. Po odmoru je konjenica takoj odšla proti Prilepu, kamor je došla v treh dneh.

IZVANREDNI USPEHI SRBSKE KONJENICE.

Beograd, 17. novembra. Srbska konjenica je v sedanjih vojni dosegla velikanske uspehe in pokazala javno, da ima izvrsten material in imenitno poveljstvo. V vojni funkcijonira sama zase kot neodvisen del armade, ki ni nikamor prideljen. Po bitki pri Kumanovu, Skoplju in Stipu so se Čolovičevi konjeniki odločili od glavne armade in odšli proti Demirkapu. Tu so našli na 600 turških vojakov. Nastala je bitka, v kateri so bili Turki poginani v beg. Konjenica je zaplenila ves vojni material, živčev in zavzela Demirkap. Od tu je krenila na jug in ujela nekega turškega stotnika s 136 vojakov. Na to se je konjenica razdelila v dve koloni. Ene je odšla proti Vardar Kōi in ujela pet častnikov in 900 vojakov, druga pa proti Dajranu in ga zasedla. Pri tej priliki je ujela 300 Turkov, okolo 500 pa jih je razpršila. Kmalu na to je del konjenice presekala železnico pri Kilindaru in zafel več vagonov, ki so bili namenjeni v Carigrad. Ko sta se obe koloni zopet združili, sta se postavili na razpolago poveljstvu grške armade. To je izzvalo v grški armadi velikansko navdušenje in najlepši utis. Konjenica je na to skupno z grško armado zasedla Solun in potem odšla na Prilep, kamor je prišla v treh dneh. Vključ temu, da so bili tako konji, kakor vojaki silno izmučeni, je konjenica takoj po zavzetju Prilepa odpotovala proti Bitolju.

URADNA POROČILA IZ SRBSKEGA TABORA PRED DRINOPOLJEM.

Beograd, 17. novembra. Srbski general Stefanović, ki stoji s svojo armado pred Drinopoljem, je brzojavil vrhovnemu srbskemu poveljstvu v Skoplje, da je turška drinopoljska posadka dosedaj dvakrat naskočila Srbe, a vedno brez uspeha. Privikrat, dne 9. t. m., dru-

gikrat dne 13. t. m. V prvi bitki so Turki izgubili 270 vojakov, med temi 120 mrtvih. Srbov je padlo 23, med njimi dva mrtva. Pri drugi bitki so imeli Srbi 11 ranjenih in samo enega mrtvega. Turki so s temi napadi skušali zvedeti, kako močna je srbska armada. Pričakovati je, da se v kratkem izpad zopet ponovi in sicer z vso silo.

BOLGARSKE VOJNE OPERACIJE.

Carigrad, 17. novembra. Grmenje topov se še vedno sliši semkaj. Prihaja iz smeri od Derkosa. Iz višin Hask Kōi se lahko opaža z daljnogledom gibanje turške armade proti Hadem Kōi.

KOLERA V TURŠKI VOJSKI.

Sofija, 17. novembra. V turškem taboru pri Čataldži se kolera vedno bolj razširja. Bati se je, da ne zaide kolera tudi v bolgarsko vojsko.

TERITORIJALNE BOLGARSKE ZAHTEVE.

Berlin, 17. novembra. V diplomatskih krogih so znane dosedaj sledeče teritorijalne zahteve balkanskih zaveznikov: Ker je Evropa privolila v razdelitev Turčije, bodo medsebojne meje balkanske države same uredile. Izvzeti so le Solun, Carigrad in avtonomija Albanije. Bolgarska zahteva odstop Rumelije z Drinopoljem do Marmarskega morja. Meja bo šla od Rodosta do Midije na Črnem morju. Turčiji bi ostal Carigrad s Čataldžo kot zaledje. Na Egejskem morju zahteva Bolgarska obalo od Dedeagača do Kobilidike z lukama Dedeagač in Kavala. Turčija mora Bolgarski plačati tudi vojno odškodnino. Delitev Sandžaka se pripušča Srbiji in Črni gori. Bolgarska bo odločno podpirala srbske zahteve po svobodnih lukah ob Jadranskem morju. Balkanske države prepuščaajo vevlastim, da rešijo mednarodna vprašanja, v prvi vrsti usodo Carigrada in Dardanel.

BOJI OKOLU SKADRA.

Rieka, 17. novembra. Vsled slabega vremena je bilo včeraj zopet vse mirno okolu Skadra. Pozneje so dobili Črnogorci informacije, da je kanonada od četrtka na petek napravila v Skadru veliko škodo. Črnogorci so imeli le majhne izgube. Turška baterija na Kolimni je bila popolnoma uničena. Brigada generala Vukotića je dospela v Malezijo, kamor prodira tudi ena srbska kolona.

KJE JE ABDUL HAMID.

Carigrad, 17. novembra. Bivšega sultana Abdula Hamida so odpeljali iz palače Begleri bej Nihče ne ve, kje se sedaj nahaja. Govori se celo, da se mu je s pomočjo njegovih starih pristašev posrečilo pobegniti, kar pa seveda ne bo resnično. Najbrže so ga prepeljali v Malo Azijo.

Slovenska zemlja.

Zanimivosti iz Ricmanj pri Trstu.

Pod tem naslovom je prinesel »Dan« od dne 30. oktobra zanimiv dopis, tičeč se ricmanjskega župnika Zege in njegovih »kuharic«. Kakor strela iz neba, tako hitro je švignil »Dan« v farovž. Župniku Zegi seveda ni bilo po volji, da je prišla cela stvar v javnost. Jezil se je, kakor sraka in se skušal s svojim »stvarnim« popravkom oprati in s tem spraviti zavedne Ricmanjce v slabo luč.

V prvi točki pravi, da ni res, da bi vzel zalo gospodično iz nekega tržaškega hotela. Res pa je, da je prišla samo partednov neka poštena gospodična na obisk in da je odšla.

Odgovor: Gospodični se ni očitelo nepoštenosti. »Ona gospodična« je bila pri vas, gospod Zega, »cela dva meseca« in še več. Če je prišla samo na obisk, pa zakaj se je s prejšnjo (starejšo) vedno kregala in bila v sporu? Nadalje, zakaj ji je starejša očitala, da jo imate rajše, oziroma, da jo bolj ljubite, kakor njo. Prehitro mine čas biti v družbi z mladimi ideali, ker dva meseca sta dovolj dolga, a Vam, gospod Zega, se zdi, da je prebila pri Vas le dva tedna.

Gospodična je res odšla, a še-le potem, ko je »Dan« razkril celo stvar, Zega je čital v farovžu kuharicam cel dopis in rekel starejši: Ti si kriva, da smo v »Dnevnu«. Ona mu je odgovorila: Ne, ti si kriv, ker si vzel brez potrebe še njo. No, končno so sklenili, da mlajša odide.

V drugi točki odgovarja, da ni res, da se v župnišču razgraja. Narobe: da se razgraja zunaj cele noči. V tem pristajamo, kakor smo pisali. Ne boste Ricmanjcev spravljali v slabo luč, ne, gospod Zega, ker ljudje sami poznajo Ricmanjce in njihov značaj.

V tretji točki trdi, da ni res, da je na prižnici preklinjal tiste matere, ki so pošiljale svoje hčere in sinove k pevskim vajam za C. M. veselico. Pravi tudi, da je svoj čas gmotno podpiral to družbo; da se pa zdaj za njo ne ogreva, bodo znali vzrok najbolje oni, ki mu to predbajajo. Ne se lagati, g. Zega. To ni lepo od Vas, posebno ne, ker sami učite, da je laž neodpustljiv greh. S tem ste sam priznal, da ste nasprotnik C. M. D. Kdor se čuti, da ga je slovenska mati rodila in kdor je zaveden Slovenec, ne bo nikdar sovražnik te, za slovenski narod prepotrebne družbe. — Končno popravila v četrti točki, da ni njegova stvar, ker ne dovoli odgovarjati na koru kakor bi pevcu hoteli, v tej zadevi da ima določevati cerkvena oblast. Vprašam gospoda Zega: pa zakaj je dovoljeval prej? Predobro poznamo moč v črni halji. Nekdaj smo se pustili — komandirati od njih in smo rekli: kar napravijo gospod, to je prav, a danes ni več tako. Preveliko skušenj in preveč smo imeli opraviti z duhovniki. Ako hočete biti dobri, bodite, Vas bomo spoštovali in čislali; politike pa nikakor ne bomo. Nismo tudi proti temu, če imate več kuharic, to je Vaša stvar, imajte jih toliko, kolikor hočete, samo mir prosimo. Povemo pa vam v naprej, da bomo vsako napačno stvar, zagrešeno od strani Vaše osebe, v »Dnevnu« grajali. Slavnemu uredništvu se za priobčenje priporočamo in v naprej zahvaljujemo.

Domačin.

DNEVNI PREGLED.

Smešno. Baron Schwarz ima baje sicer dober nos, samo da ga prav po nepotrebnem vtika in stvari, ki ga čisto nič ne brigajo. Božidar Černe je vsled sijajnih slovanskih zmag na Balkanu postal popolnoma zmešan, kakor vsi avstrijski vladni in diplomatični krogi. Mož mora biti trdno prepričan, da je Srbija stegnila svoje prste tudi že na Kranjsko in zato brska po vseh krajih, da bi izsledil kako zaroto oziroma veleizdajo. Seveda brez vsakega uspeha. Škoda časa za tak neumen posel in ubogi ljudje, ki ga morajo izvrševati. V nedeljo smo na veliko začudenje prejeli dve pismi, po katerih je očividno brskala vladna »črna roka«. Pismi sta došla iz Beograda, pred katerim imajo naši vladni krogi tak respekt in tak strah. Gotovi ljubljanski patriotje bi na vsak način radi iztaknili kako veleizdajo in zato so nam odprli obe belgrajski pismi. Posledica smešnega in nepotrebnega strahu je bila seveda velika — blamaža. Črni roki radi tega svetujemo, naj pusti naša pisma pri miru in ne išče strahu pri nas, kjer ga ni.

Državi nevarno gibanje. Dalmatinska vlada je razpustila popolnoma nepričakovano splitski in šibeniški občinski svet in poverila vodstvo obeh občin vladnim komisarjem. To je menda začetek vpeljavanja Cuvajizma, ki razsaja na Hrvaškem, tudi v Dalmaciji. V kratkem bo menda razpuščenih tudi še par drugih dalmatinskih občinskih svetov in več narodnih slovanskih društev. Vlada je tu po-teptala zakon, ki zahteva, da mora razpustiti prvolitni tudi deželni odbor in meni nič tebi nič kar z orožniško silo spravila svoje komisarje na čelo obeh občin. Grof Berchtold hoče menda na vsak način javno pokazati, da je vreden naslednik svojega prednika Aehren-thala, katerega zgrešeno protijugoslovansko politiko preklinjajo sedaj tudi nekdanji njegovi najboljši pristaši. Grof Berchtold hoče na eni strani celo z orožjem v roki izvajevati ro-parskim Albancem avtonomijo, dočim avstrijskim Jugoslovanom ne dovoli svobodno dihati. Dalmatinska vlada je motivirala svoj razpust enostavno s tem, da so imele v Splitu in Šibeniku manifestacije za balkanske Slo-vane, ki so se vršile zadnje dni, odločen pro-tijavstovski značaj in da se po Dalmaciji pojav-lja državni nevarno gibanje. Kakor vidimo, se avstrijski merodajni krogi še niso spametovali. Če mislijo, a bodo s tiranstvom ugonobili med Jugoslovani navdušenje za njih sobrate, se silno motijo. Vlada s takim postopanjem javno dokazuje, da je za Jugoslovane samo mačeha, ki misli rešiti jugoslovansko vprašanje na pruski način in jih v resnici konečno prisiliti do samoozrambe.

Iz Most. Navzlic vsem intrigam, se je vče-raj vršil izredni občni zbor naprednega poli-tičnega društva za Moste, izostali so večinoma vsi tisti, ki so pri občinskih volitvah jedli in pili iz velike posode. Odbor se je nekoliko predrugačil in upati je, da boe tudi začel po-slovati. Priredil boe nekatera predavanja, kar se je tudi že sklenilo. Ni še tako, kakor bi moralo biti, ali počasi boe že šlo, da se po-polnoma iztrebi, kar ni dobrega.

Moščanski naprednjaki se silno jeze, za-kaj se je vršil izredni občni zbor naprednega političnega društva v kavarni pri »Malem Slonu« na Zaloški cesti. Da boe cela stvar drugače izgledala, podamo tukaj nekaj poja-snil. Ko še ni bilo Napr. pol. društva v Mostah, so vodili napredno stranko močje, ki niso imeli nobenega zauranja v ljudstvu — mislili so si pa s svojim kričanjem, da mora biti cela občina pod njih komando. Tik pred občinskimi volitvami se je ustanovilo društvo in tako je vodilo društvo celo volilno gibanje, seveda so ti močje tudi v društvu dosegli precej velike funkcije, ki jih pa niso izvrševali v prid dru-štva in stranke. Silili so se v ospredje in tudi pri občinskih volitvah kandidirali v različnih razredih. Veliko naprednih volilcev ni maralo takih mož in so zato rajše volili nasprotne kandidate ali pa sploh niso šli na volišče in tako je morala stranka podleči. Iz vsega tega se kuje sedaj sovraštvo zdaj proti enim, zdaj proti drugim, meče se jim v obraz, da so kle-rikalci in druge take reči, ne pomislijo pa pri tem, da škoduje le stranki in ne posamezniku. Tako je izšla ena notica v »Dnevnu« radi obč-nega zbora, zakaj da se isti vrši v kavarni, ker je baje ta kavarnar volil klerikalno. Če se stvar vzame resno, ni imel dotičnik namen škodovati kavarnarju, ampak društvu, ozi-roma stranki, ki se jim še sedaj sanja, da bodo vladali v Mostah samostojno brez društva. Društvo se je ustanovilo, da vodi vse politično in gospodarske akcije in odbor sklepa o njih. Kakor sklepa odbor, temu sklepu se morajo podvreči tisti, ki so člani društva, kdor pa te discipline ne pozna, ta naj rajše izostane. Taki malkontenti se pri nas ne bodo upoštevali. Iz-redni občni zbor se je vršil v kavarni samo zato, ker se je sklep odbora moral predrugačiti vsled homatiji, ki so nastale pri Peklaju. To v pojasnilo tistim moščanskim naprednjakom, ki so se kaj radi spodtikali nad tem, in tako ško-dovali ne kavarnarju, ampak društvu. Gotovi pristaši tega društva bi že danes radi dočakali razpust — seveda se to ne boe zgodilo, am-pak ravno nasprotno, da bodo taki malkontenti mogli pobrati šila in kopita in oditi tam, ka-mor jih veseli. Intrig in prepira v društvu ne maramo.

Moje prvo berilo. O tej Widrovi knjigi piše češki pedagoški tednik »Komensky« sle-deče: Ta novi slovenski abecednik v marsi-čem presega našega (češkega). Posebno je treba pohvaliti, da ima barvane slike pri vsa-ki črki in pri vsakem članku. Barvane slike delajo knjigo otrokom zanimivo in prijetno. Proti tej knjigi so dvignili klerikalci vrišč, češ da se v nji govori o Bogu, da ni dovolj molitev in so zahtevali, da bi ne bila aprobirana. Iz klerikalnih napadov je videti, da jim ne gre za pedagoško in didaktično stran knjige — ampak

da hočejo že v prvi razred zavleči politiko, ita namen je zapazilo tudi ministrstvo in je z odobrenjem pokazalo klerikalcem njih — meje. Tako piše o slovenskem abecedniku češki list. Znano je, da imajo ravno Čehi zelo dobre učne knjige.

Iščem dve priči. Iščem priči Andreja Mehle in Ivan Giete, oba kot pekovaška pomočnika. Kje da stanujeta, prosim, da mi sporočita. — Alojzij Soklič, Kranj.

Norec ušel iz blaznice. 45letni posestnik Martin Rapovš iz Selc v litjskem okraju, ki je bil že pet let v blaznici na Studencu, je pred kratkim ušel iz zavoda in ga doslej še niso dobili.

Zastrupljenje vsled velike množine zavžitega alkohola. Te dni je našla posestnica Marija Rindler iz Kedinga na Koroškem pred svojo hišo mrtvo žensko, v kateri je spoznala 45letno delavko Katarino Wiesflecker. Dognalo se je, da je nastopila smrt vsled zastrupljenja z alkoholom. Wiesflecker je bila zelo udana pitju opojnih pijač, posebno žganja, kar je tudi povzročilo njeno smrt.

Jetnik okradel ječarja. Jožef Teršovec iz Maribora je bil že večkrat kaznovan zaradi tatvine. Zato so ga seveda zaprli, kakor se spodobi. Pa tudi v ječi so ga začeli srbeti predolgi prsti. Pred kratkim je ukradel v zaporu nekemu ječarju 63 kron. Tatvina pa je prišla kmalu na dan in podaljšala Teršovcu zapor za šest mesecev.

Kralja Petra podstrešna sobica. Gotovo je zanimivo vedeti, da je srbski kralj Peter stanoval pred 25 leti v Parizu v majhni podstrešni sobici. Bilo je to v letih 1886—1887 in takrat se je imenoval samo Peter Karadjordjevič. Hišnik v oni hiši v Joffroyjevi ulici tedaj gotovo ni vedel, da bo monsieur Peter nekoč kralj in predmet pozornosti. Danes pripoveduje vsakemu, ki pride mimo »njegove« hiše, da je nekoč tam visoko pod streho stanoval srbski kralj Peter kakor kak čisto navaden zasebnik. Če da kdo izmed radovednejših hišnikov malo napitino, mu ta pokaže celo najemniško pogodbo med hišnim gospodarjem in gospodom Petrom Karadjordjevičem. (Beseda »prince« je izpuščena). Na pogodbi ki se glasi na 750 frankov letno, je kralj Peter tudi podpisan. Amerikanci so ponujali hišniku velike svote za ono pogodbo, toda premetenec jo noče prodati, ker upa, da mu bo prinesla do smrti še veliko več denarja, kakor mu Amerikanci ponujajo za pogodbo.

Celo vilo hotel oropati. 32letni zidarski pomočnik Peter Veljačič iz Ponikev na Hrvaškem je prišel iz zapora, katerega je dobil zaradi velikih tatvin, izvršenih na Kranjskem in Hrvaškem, na Koroško. V času med 29. julijem in 9. avgustom je izvršil prav predrzen rop v neki vili ob Vrškem jezeru blizu Krive vrbe na Koroškem. Malo je manjkalo, pa bi Veljačič odnesel vso hišno opravo iz vile. Vila je last privatnika Ernesta Rauscherja plem. Stainberga. Veljačič se je splazil oni dan v verando omenjene vile. Tam je strl neko šipo in je zlezel skozi odprtino v notranje vilene prostore. Odnesel je iz vile dve toaletni zrcal, tri stole, dve mizi, tri otroške blazine in troje večjih blazin v ceni 190 K. Nato je vse te stvari prodal posestnikovi hčerki Mariji Dreschl, užitkarici Ani Roder in Martinu Schönlebu. Da je mogel vse imenovane stvari odpeljati, je ukradel Mariji Jarc iz Gösseleing voza, katerega je potem tudi prodal in sicer posestnici Apoloniji Dreschl. Tej je Veljačič pripovedoval, da ima njegova sestra celo pohištvo na prodaj. Dreschl je rekla, da kupi takoj pohištvo in sicer za 210 K, katere mu bo plačevala v obrokih. Veljačiču je dala takoj na roko 52 K. Ko je Veljačič ravno dajal ukradene stvari iz voza, je prišel hišnik iz one vile, ki je zasledoval tatu. Veljačič jo je hitro pobrisal in hišniku ušel. Nakradeno pohištvo pa je pustil na vozu. Vendar ni dolgo užival svobode. Orožništvo, ki je pridno Veljačiča zasledovalo, se je posrečilo, da ga je prišlo in ga izročilo sodniji. Ta je Veljačiča obsodila na dve leti težke ječe. Ko pa bo kazen prestal, bo moral zapustiti Avstrijo.

Grozna rodbinska tragedija. Iz Draždan se poroča, da je pretečeno soboto ustrelil poštni uradnik Pavel Rümmler iz Draždan na svojem stanovanju svojo 36letno ženo, 11letnega sina, 9letno hčer, potem pa še samega sebe. Vzrok samomora in umora je doslej še neznan.

Eksplozija v tovarni. Predvčerajšnjem jutraj ob šestih je kuril kurjač Anton Sila v neki tovarni za železo v Libnu, VIII. praškem okraju, parni kotel. Naenkrat pa je eksplodiral doslej še neznan plin, ki se je napravil v go-rečem ogliju. Kotel se je razletel na kose, ki so bližnjo steno poškodovali in dvoje oken razbili. Kurjač Sila je padel pri eksploziji na tla, in se je onesvestil tako, da se je zavedel šele čez eno uro.

Otok vsled prizadetih opeklin umrl. V vasi Lužane na Češkem je prišel predvčerajšnjem vsled nepredvidnosti 10 mesecev stari sin kraljarja Franca Krena k ognjišču, kjer je stal kot z vrelo vodo. Deček je padel vanj in se je tako opek, da je nekaj ur nato umrl vsled težkih opeklin. Zalostni slučaj je sedaj predmet sodnijske preiskave.

»Angeličke« je delala. K Rozaliji Bayerjevi, 58letni ženi čevljarja Bayerja v Plznu, ki je bila že večkrat kaznovana zaradi zločina odprave plodu, je prišla pred kratkim 22-letna dekla Barbara S. Bayerjeva je izvršila na nji prepevovano operacijo. Dekla je nato sežgala plod v peči. Obe ženi so aretirali in jih izročili sodniji.

Maševanje zapuščenega ljubimca. V Libercu so zaprli 24letnega monterja Hugona Waimanna iz Kriz. Waiman je prišel 12. t. m. ob pol 10. uri zvečer k svoji ljubici Ani Jungovi, ki je tudi kakor Waiman stanovala v isti vasi. Poslednji je prosil Jungovo za prenočišče. Ker pa je bila med mladima človekoma že dalje časa pretirana ljubezenska zveza, je Jungova Waimanu odbila njegovo prošnjo. Odbiti ljubimec pa se je vsled deklčinega ravnanja tako razburil, da je v svoji jezi nad po-

nesrečnim uspehom razbil nekaj kosov pohištva v njenem stanovanju in je zagnal od zunaj v sobo, kjer so bile isti čas štiri osebe, kakor pest debel kamen, ki pa k sreči ni nobenega zadel. Waimana so nato prijeli orožniki in ga izročili okrajnemu sodišču v Libercu.

Zastrupila se s ciankalijem. Predvčerajšnjem ponoči je v samorilnem namenu popila 19letna tovarniška delavka Marija Havličkova iz Plzna precej veliko dozo ciankalija. Havličkovo so v brezupnem stanju odpeljali v mestno bolnišnico. To obupno dejanje je izvršila vsled nesrečne ljubezni.

Zagorel poizkus umora. V Heinersdorfu pri Friedlandu je prišlo v četrtek zvečer do razburljivega slučaja. Ko je stal namreč 60-letni poljski čuvaj Anton Schäfer pred sedmo uro zvečer v svoji sobi pri peči, je naenkrat nekdo ustrelil skozi okno v sobo. Krogla je zadela čuvaja v levo stran glave. Komaj si je hotel Schäfer obrisati kri, ki mu je začela teči po obličju, je počil drug strel skozi sosednje okno, ki ga je tudi zadela v glavo. Tretji strel je izgrešil svoj cilj. Čeprav so takoj pripeljali na lice poskušnega umora policijskega psa, vendar še niso mogli zaslediti zločinca. Varnostnim organom pa se je sedaj posrečilo priti na pravo sled.

Ljubljana.

— Kraljevič Marko, jugoslovanski junak. V jugoslovanskih narodnih pesmih leži toliko krasnega, da moramo pomilovati sami sebe, ker jih tako malo poznamo. Čas je, da v tem oziru temeljito izpremenimo svojo domačo in šolsko vzgojo, svoje domače in javne knjižnice. Sedanji veliki čas nas je predramil, da smo obrnili oči na jug. Poleg sedanjih bojev smo pogledali tudi v žalostno in veliko preteklost. Prof. Ilesič pa se je potrudil, da nam je razkril nekatere posebnosti jugoslovanske nar. pesmi. Zadnjič smo slišali o temi o srbski narodni pesmi, posebno v kosovski tragediji. Sinoči smo slišali o kraljeviču Marku. Kraljevič Marko nam ni neznan. Ako drugega o njem ne vemo, poznamo ga iz slavne verze: Vino pije kraljeviču Marko. Mnogo več o njem ne vemo, premalo čitamo narodne pesmi — in premalo poznamo jugoslovansko zgodovino. Kdo je bil torej kraljevič Marko. Kraljevič Marko je bil sin onega Vukošina, ki je umoril največjega srbskega vladarja Dušana Silnega. Dušan Silni (1331—1355) je dvignil Srbijo na vrhunec svoje moči. Že se je pripravljaj na pohod v Carigrad. Le ena sama bitka — in cel Balkan bi bil njegov. Na pohodu v Carigrad pa je bil Dušan umorjen — in za njim je zavladal Vukašin, ki je bil prej nekaj podkralj. S svojim bratom Ivanom Uglješem, despotom od Seresa, je šel Vukašin na boj proti Turkom pred Drinopolje, tam pa so Turki srbsko vojsko potolkli in Vukašin je padel (l. 1371). Še danes je tam ime Sirb-sindigij (t. j. srbska smrt), ki spominja na ta veliki poraz. Za tem porazom je sledilo l. 1389 Kosove polje in za njim konec srbske slave. Kraljevič Marko je bil torej sin kralja Vukošina in je živel na dvoru Dušana Silnega. Po smrti svojega očeta bi bil on zavladal — toda ni postal kralj — ker je bilo med tem konec srbske slave. V onih težkih časih, ko je nepremagljiva turška sila prodirala čez Balkan, so se velikišči rešili s tem, da so postali sultanovi vazali. Sultan jih je porabil za to, da je z njimi obvladal deželo. Tako je tudi kraljevič Marko postal turški vazal. Vlada je na svojem gradu Prilepa in je zvesto služil sultanu, da si je ostal kristjan. Na Kosovem polju se ni bojeval — pač pa je bil v turški službi proti Rumunom. Padel je v neki bitki proti Rumunom l. 1394, torej pet let po padcu Kosova. To-liko ve o njem zgodovina. Tega junaka si je izbrala narodna pesem. Kraljevič Marko je postal jugoslovanski junak. Ob času najhujšega gorja in trpljenja se je zasanjal srbski narod v svojo polpozabljeno preteklost in je zapeel o nji pesem, ki so jo občudovali največji pesniki sveta. V svoji domišljiji je postavil srbski narod nad celim Balkanom velik kip, da sega od Carigrada pa do naših alp, kip kraljeviča Marka, ki je kri narodove krvi, posebljen narod — nekako tak, kakor ga je ustvaril veliki mojster Meštrovič. Kraljevič Marka pozna srbohrvatska, bolgarska in slovenska narodna pesem. V vseh pesmih je Marko turški vazal, v vseh treh kaže iste lastnosti — trd je in krut, pa dober in zaupljiv, samozavesten in zvit. Narodna pesem pravi o njem razne stvari. Marko je pasel čredo tam ob Skadru, vila mu je dala čudovito silo in potem je Marko s svojim konjem Šarcem doživel čudne stvari. Rečil je sultanu, pretepal Turke, pil je vino — mati njegova pa je hotela, da bi oral polje. Marko je ubogal, toda pri oranju ni imel miru — prišel je Čni Arapin in moral se je z njim bojevati. Ali ni v tem izražena usoda podjarmljenega naroda, ki ni imel nikoli miru? — Narodna pesem je pridelala kraljeviču Marku še druge junake, ki so živeli pred ali za njim. — Ob času narodnega probujanja se je govorilo, da vstaja kraljevič Marko. Pred sto leti se je že budil ta narodni junak, sedaj pa je vstal v celi svoji srašni sili. Njegova sedita je zlezla izpod skale in se obrnila proti Turkom, kakor je to že pred 60 leti sanjal hrvaški pesnik Preradović. Kraljevič Marko če se sedaj bori, je krut in krvav, zato nas zanima — toda treba bi bilo, da zanima nas tudi Marko, ki orje. Velika zmaga — je le vspeh velikega dela. Ta veliki narodni junak naj kot skupna velika ideja družji naša srca, da delamo skupno na kulturnem polju in da smo pripravljivi — enako kraljeviču Marku iti proti sovražniku na skupen boj. — Tako je končal govornik. Predavanje je bilo zelo dobro obiskano.

— Iz gledališke pisarne. V četrtek 21. t. m. (za abonente nepar) se po petih letih zopet enkrat uprizori Verdijeva velemlodijozna velika opera »La Traviata«, ki je na našem odru že tolikrat žela največje uspehe. Opera je docela na novo zastavljena in našturinana. Glavne vloge so v rokah gospodične Richterjeve in Fantove in gospoov Vondra, Tejfar, Kovač, Povhe, Bukšek in Krizal. Povpraševanje po ystopnicah je že sedaj toliko, da smemo tudi to

pot računati na izvenredno lep poset in, ker se pred polno hišo vse drugače igra — poje, tudi na popolni umetniški uspeh. Režijo vodi g. Fejfar, ki se je v vseh doslejšnjih glasbenih prireditvah izkazal razumnega in rutinarnega režiserja, dirigira pa g. C. M. Hrazdira, ki je v zadnjem hipu, šele početkom oktobra skombinirani orkester v najkrajšem času na najugodnejši način konsolidiral.

La Traviata. (Violetta.) Opera v štirih dejanjih. Besedilo po Dumasovemu romanu »Dama s kamelijami«, napisal F. M. Glave, uglasbil G. Verdi, preložil A. Funtek. — Violeta, pariška lahkoživka, se je seznanila z Alfredom Germon-tom, zaljubila se vanj z vso silo resnične ljubezni in zato sklenila opovedati se dosedanjemu življenju. Združena v prosti ljubezni živita samina sebi. Pride Alfredov oče in očita Violeti, da je njena zveza z Alfredom uničila vso Alfredovo prihodnost in vso srečo njegove sestre. Z ginljivimi besedami jo prosi, naj se Alfredu odpove in ga vrne družbi in bodočnosti. Violeta se starčevim prošnjam ne more zoperstavljati. S strtim srcem ostavi Alfreda, češ, da se je nave-lila njegove ihe ljubezni in da jo neodoljiva sila vleče nazaj v prejšnje razuzdano šumno življenje. Da utolaži svojo istinito srčno bolelost in zadušil glasove, ki v njej kriče po ljubljem Alfredu in po tihji sreči, se Violeta kakor pobes-nela strmooglavi v vrtnice razuzdanega življenja. Ob neki taki orgiji se srečata z Alfredom. Zbrana je velika, sijajna družba, med njo je tudi baron Douphal. Violetin tačasni častilec, Alfred, ki Violeto še vedno ljubi, ji očita njeno besno razuzdanost in jo smrtno razžali. Zato ga Violetin častilec pozove na dvoboj. Violeta pa je Alfredovo očitanje tako globoko zadel v srce, da ji je vsa duša razdejana in da začne vsled notra-nje razburjenosti hirati. Ko njegov oče vidi, da Violeta umira samega hrepenenja po Alfredu, da mu pa navzlic vsemu ne izda prvega vzroka svoje propasti, razjasni svojemu sinu sam, da ni res, da bi bilo Violeto od Alfreda odtrgalo poželjenje po nebrzdanem razkošju, da se mu je marveč s krvavečim srcem odpovedala, ker ni hotela biti na poti njegovi in sestrini sreči, in mu končno dovolil zopetno zvezo z Violeto. Ves srečen hiti Alfred k svoji Violeti — pa je že prepozno. Razdejano srce je izkrevavalo. Violeta umre v Alfredovem objemu. — I. dejanje: Dvo-rana pri Violeti. Ensemble njenih gostov. Napit-nica Alfredova »An zdravje, na zdravje, nalijmo si čaše« in Violetina »Med vami zavest me obhaja, da krasno na zemlji je žiti«. Alfredova ljubezenska izpoved »Ko vas ugledal sem neki dan«. Zbor: »Je že v jutru zora vstala«. Vio-letina arija »Prečudno, prečudno!« in »On je mora, ki živ je stal v sanjah pred mano čisto«. — II. dejanje. Soba nekje na kmetih. Alfredov prizor »Če sem o nje, pa zame ni veselja« in arija »Njene ljubezni mili smeh«. Prizor in dvo-spev med Violeto in Alfredovim očetom: Alfre-oče: »Gospodična Valery?« in »Hčerko Bog je drago dal«. Prizor med Alfredom in Violeto: Alfred: »Kaj delaš«. Prizor med Alfredom in očetom: arija očeta: »Ali te ne miče kraj, kjer prebliš mlade dni?« — III. dejanje. Dvorana pri Flori. Zbor ciganskih mask »Me mlade smo ciganke«. Prizor z Violeto in Douphalov poziv na voboj. Prizor med Violeto, Alfredom in nje-govim očetom. Violeta: »Oh, Alfred, slušaj ne sodi krivo!« — IV. dejanje. Violetina spalnica. Prizor med Violeto, Anino in zdravnikom. Vio-leta čita pismo Alfredovo očeta, v katerem privoljuje v zvezo med njo in Alfredom. Violeta: »Oj slike dobe zlate, vam pozdrav moj bodi zadnji!« Prizor in dvospev med Vio-letto in Alfredom. Violeta: »Moj mili Alfred, koliko veselja!« Finale: Alfred, njegov oče, Vio-leta. Violeta umre.

— Na današnji koncert »Glasbene Matice« opozarjamo vse slovensko koncertno občinstvo v priporočilo, da bo koncert vsem obiskoval-cem nudil res lep umetniški užitek. Vspored je krasen in pomemben v delih absolutne glasbene vrednosti. Do besede in veljave pridejo 4. do-mači izvrstni skladatelji: Lajovic, Premrl, Jeraj Schwab. Njih dela, velike vrednosti v razvoju slovenske glasbe, je vredno, da jih vsak Slo-venec spozna, uživa in čišla. Zelo razveseljivo je tudi sodelovanje domačega umetnika Trosta in sodelujočega virtuozna na harfo — Holya. Na skladatelje, sodelujoče umetnike, orkester »Slo-venske Filharmonije« in pevski zbor »Glasbene Matice«, smo lahko ponosni. Naj bi slovensko občinstvo ne prezrlo njih kulturne delovanja. Začetek koncerta je točno ob pol 8. uri.

— Za balkanske ranjence je poslal gosp. Jak. Valenčič iz Stružnika na Krasu 5 kron.

— Češki tečaj Sokola I. je na željo več čla-nov radi koncerta »Glasbene Matice« preložen za en teden, od 19. na 26. t. m. ob 8 en četrt.

Kinematograf »Ideal«. Spored za tork 19., sredo 20. in četrtek 21. novembra 1912: 1. An-tibes. (Koloriran naravni posnetek.) 2. Luka kralj bokserjev. (Velekomično z Andre De-edom.) 3. Dragoceni dragulji. (Japonska dra-ma. Velezanimivo. Samo popoldne. 4. Žurnal Pathe. (Kinematografska poročila. Najnovejši dogodljaji, šport, moda itd.) 5. Najnovejša z bal-kanskih bojišč. (Velezanimiv film. Pohlep po zlatu. Samo zvečer. Maks hoče postati večji. (Velekomična učinkovitost.)

Prosveta.

V programu koncerta »Glasbene Matice« dne 19. novembra je tudi g. K. Jeraja »Lepa Vida«. Kompozicija je pisana za orkester in deklamacijo, katero je prevzel, kakor smo že poročali g. dr. Pavel Grošelj. Ta melodram bo za naše, glasbo ljubeče občinstvo gotovo ne-kaj novega.

Med slovenskimi narodnimi pesmimi je »Lepa Vida« pravi biser. Podajamo jo tu v ce-loti.

Lepa Vida.

Lepa Vida je pri morju stala, tam na brodu si olenice orala.

Črn zamorč je po sivem morju pride, barko vstavi, vpraša lepe Vide: »Zakaj, Vida, nisi tak rudeča, tak' rudeča nisi, tak' cveteča, kakor ti si prva leta bila?«

Lepa Vida je odgovorila: »Kak' bi b'la rudeča in cveteča, ker zadela mene je nesreča, oh, doma bolno je moje dete, poslušala sem neumne svete; omožila sem se, starca vzela, malokdaj sem s'rotca vesela, Bolno dete ves dan prejokuje, celo dolgo noč mož prekašljuje.«

Črn zamorč ji reče ino pravi: »Če doma jim dobro ni, žerjavl se čez morje vzdignejo; ti z mano pojdi srčno si ozdravit rano. Kaj ti pravim, pote, Vida zala je kraljica španska me poslala, njej dojeti mladega kraljiča, sinka njen'ga, mlad'ga cesarica. Ga dojila boš ino zibala, pest'vala, mu post'ljo postiljala, da zaspi mu pesmi lepe pela, huj'ga dela tam ne boš imela.«

V barko lepa Vida je stopila; al' ko sta od kraja odtegnila, ko je barka že po morju tekla, se zjokala Vida je in rekla: »Oh, sirota vboga, kaj sem strila! Oh, komu sem jaz doma pustila dete svoje, sinka neboljen'ga, moža svoj'ga, z leti obložen'ga!«

Ko pretekle so b'le tri nedelje, jo h kraljici črn zamorč pripelje. Zgodaj lepa Vida je vstajala, tam pri oknu solnce je čakala, potolažit žalost neizmerno, popražala solnce je rumeno: »Solnce, žarki solca, vi povejte, kaj moj sinček dela, bolno dete!« Včeraj svečo revci so držali, in tvoj stari mož je šel od hiše, se po morju vozi, tebe išče, tebe išče in se grozno joka, od bridkosti njemu srce poka.«

Ko na večer pride luna blede, lepa Vida spet pri oknu gleda: Da b' si srčno žalost ohladila, blede lune je ogovorila: »Luna, žarki lune, vi povejte, kaj moj sinček dela, bolno dete!« »Kaj bi delal zdaj tvoj mali? Dan's so vbogo s'roto pokopali ino oče tvoj je šel od hiše, se po morju vozi, tebe išče, tebe išče, se po tebi joka, od bridkosti njemu srce poka.«

Vida lepa se zjokala huj, k njej kraljica pride, jo zprašuje: Kaj se tebi, Vida je zgodilo, da tak silno jokaš in tak milo? Je kraljica rekla Vida zala: »Kak' bi s'rota vboga ne jokala! Ko pri oknu zlato sem posodo pomivala mi je padla v vodo, je iz okna padla mi visoc'ga, kup'ca zlata v dno morja globoc'ga.« Jo tolaži reče ji kraljica: »Jenaj jokaj in močiti lica! Drugo kup'co zlato bom kupila, te pri kralju bom izgovorila: id', kraljiča doji, moj'ga sina, da te mine tvoja bolečina!«

Res kraljica kup'co je kupila, res pri kralju jo je zgovorila: Vida vsak dan je pri oknu stala, se po sinku, oči, mož' jokala.

Vojna.

Sijajna srbska zmaga pri Bitolju. Bitolj v srbskih rokah. Cela turška armada — 50.000 mož — vjeta. — Zekki paša vjet.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

DEBACLE TURŠKE ARMADE PRI BITOLJU.

Beograd, 18. novembra. Danes je srbska glavna armada pod poveljstvom prestolona-slednika Aleksandra zasedla Bitolj (Monastir) in v cela celo turško armada, 50.000 mož. Cela vrsta turških generalov, med njimi tudi vrhovni poveljnik Zekki paša, ki je zgubil bitko pri Kumanovu, je padla v srbske roke.

Beograd, 18. novembra. Nad Bitoljem pla-polajo srbske trobojnice. Prestolonaslednik je takoj po padcu mesta na čelu svoje armade od-korakal v mesto. Prebivalci so mu priredili entuziaslične manifestacije. Srbska armada je zaplenila zadnje turške topove, katere so Turki še rešili po strašnem porazu pri Kumanovu, Prilepu in Velesu. Srbi so napravili ogromen plen.

Beograd, 18. novembra. Srbska armada je danes dosegla na bojnem polju uspeh, ki daleč prekaša sijajni uspeh pri Kumanovu. Prestolo-naslednik Aleksander je danes napravil konec turški macedonski armadi. Turške macedonske armade ni več. Glavni del, ki se je po bitki pri Kumanovu rešil proti Bitolju, je v srbskih rokah. Srbska armada je s tem popolnoma končala svojo nalogo, katero je sijajno izvršila.

Beograd, 18. novembra. Okolu Bitolla so se že dva dni vršili silno krvavi boji. Zekki

paša je zbral vse svoje sile in se postavil Srbom odločno v bran. Po silno krvavih bojih so Srbi včeraj zasedli vse turške pozicije pred mestom in mesto popolnoma obkolili. Turki so imeli v bojih velikanske izgube. Ko je Zekki paša izprevidel, da je bitljska armada izgubljena, se je začel pogajati s Srbi in odposlal svojega parlamentarja k prestolonasledniku Aleksandru. Izjavil je, da je pripravljen privoliti v kapitulacijo mesta, ako dobe Turki svobodni odhod iz mesta, oziroma ako se jim vsaj pusti orožje. Prestolonaslednik Aleksander je sporočil turškemu parlamentariju, da zahteva brezpogojno kapitulacijo posadke in izjavil, da zahteva takojšen odgovor, sicer srbska armada na mestu naskoči mesto. Ko je Zekki paša uvidel, da je vsak nadaljni odpor brezuspešen in da bi bila v slučaju nove bitke turška armada popolnoma uničena, je sporočil prestolonasledniku, da je turški generalni svet sklenil brezpogojno kapitulacijo. Takoj na to je dal prestolonaslednik Aleksander svoji armadi ukaz, naj zasede mesto.

Belgrad, 18. novembra. V Bitolju so Srbi vjeti nad 50.000 Turkov. Vjeti so tudi vsi turški generali, med njimi vrhovni poveljnik Zekki paša. Srbi so Turke razorožili in proglasili kot vjetnike.

Belgrad, 18. novembra. V Bitolju so napravili Srbi ogromen plen. Zaplenili so vse topove, katere so Turki rešili po bitki pri Kummanovu in velikanske zaloge pušk, živeža in raznega vojnega materijala. Vse turške vojaške zastave so padle v srbske roke. V srbski armadi vlada radi sijajnega uspeha nepopisno navdušenje. Bitolj je v zastavah. Kristjanski prebivalci so srbske vojaške obsuli z rožami in jim darovali razna darila.

Belgrad, 18. novembra. Vest o padcu Bitolja in sijajnem plenu je tu izzvala velikanske navdušenje. Vse mesto je po koncu. Več tisoč glav broječa množica manifestira po ulicah. Pred stanovanjem ministrskega predsednika Pasića so se vršile velike manifestacije za srbsko armado. Demonstrantje so odšli tudi pred rusko, bolgarsko in grško poslaništvo in pridelili poslanikom navdušene ovacije. Vse mesto je v zastavah.

Belgrad, 18. novembra. Turške macedonske armade, ki je bila postavljena proti Srbom, sedaj ni več. Kar ni vojakov padlo na bojiščih, so padli Srbom v roke kot vjetniki.

AVSTRIJSKO - SRBSKI KONFLIKT. AFERA PROCHAZKA — TAHY.

Budimpešta, 18. novembra. Na današnji seji avstrijske delegacije je zunanji minister grof Berchtold odgovarjal na interpelacijo delegata grofa Latourja radi afera avstrijskega konzula Prochazke v Prizrenu in konzula Tahya v Mitrovici. Grof Berchtold je izjavil, da je Srbija izrazila željo, naj Avstrija konzula Prochazko radi njegovega čudnega postopanja odpokliče. Avstrijska vlada je bila zadovoljna s tem, da se vsa afera preiše, zahtevata pa je, da se dovolj zveza s Prochazko. Tozadevna pogajanja še niso končana. Konzul Prochazka je sicer popolnoma zdrav in se mu ni ničesar zgodilo. Vse različne nasprotne vesti raznih listov so neresnične. Kar se tiče konzula Tahya v Mitrovici je grof Berchtold izjavil, da je došel v Budimpešto.

Belgrad, 18. novembra. Tu se govori, da je avstrijski poslanik na srbskem dvoru plem. Ugron interveniral pri srbski vladi radi afera Prochazka. V tukajšnjih političnih krogih se zatruje, da stoji srbska vlada na stališču, da sicer obžaluje, da Prochazka ne more stopiti v zvezo s svojo vlado, da pa temu ne more priti okom, ker je to odredil srbski generalni štab.

Belgrad, 18. novembra. Vest »Vossische Zeitung«, da so Srbi na konzulu Prochazki izvršili kaka nasilstva, je zlobno izmišljena.

Belgrad, 18. novembra. Radi avstrijske note v zadevi srbskih luk ob Jadranskem morju, se je danes vršila seja ministrskega sveta, ki je trajala cel dnevi, ne da bi prišlo do kake odločitve. Odločitev pade šele po povratku kralja Petra v Belgrad. Ugron dose-daj še ni dobil nobenega odgovora.

POLOŽAJ PRED DRINOPOLJEM.

Sofija, 18. novembra. Vsi dosedanji turški izpadji so se popolnoma ponesrečili. Turki so

imeli v teh bojih strašne izgube. Položaj v Drinopolju je tako obupen, da je vsak čas pričakovati padec mesta.

KRALJ PETER V KATOLIŠKI CERKVI V SKOPLJU.

Belgrad, 18. novembra. Včeraj je kralj Peter prisostvoval službi božji v katoliški cerkvi v Skoplju. Katoliški vladika je kralja pozdravil kot božjega odposlanca in osvoboditelja kristjanov iz turškega jarma. Cerkev je bila polna katoliških Albancev.

TURŠKA ZMAGA PRI ČATALDŽI.

Dunaj, 18. novembra. Vsa semkaj došla turška poročila zatrujejo, da so Turki pri Čataldži na vsej črti zmagali. Carigradskim vestem pa nihče ne verjame, ker je dosedaj še vedno po vsaki slični vesti o turški zmagi došlo pozneje poročilo o popolnem turškem porazu.

ARMENSKI PATRIJARH PRI RUSKEM POSLANIKU.

Carigrad, 18. novembra. Armenski patrijarh je vložil na angleško poslaništvo prošnjo, naj Anglija v zadevi § 61. intervenira. Ker patrijarh ni bil sprejet, je takoj odšel k ruskemu poslaniku pl. Griersu in prosil polasnica radi zadnjih turških masakrov nad Armenci. Ruski poslanik je odgovoril, da bo patrijarhovo željo takoj sporočil svoji vladi v Petrograd. Rusija bo dčila od vevlasti za slučaj, ako se bo nadaljevalo masakriranje Armencev. mandat, da začasno zasede Armenijo in Kurdistan. Vsled tega so se včeraj in danes razširile vesti da so Rusi zasedli vilajet Erzerum, kar pa ni resnično.

Izkaz daril za „Rdeči križ balkanskih držav“.

II. blagajnik A. Bezenšku:

12. novembra 1912: Župnija Sv. Rok Sotli II. dar 4 K 40 vin., Josip Perdan, Ljubljana 10 K, Marija Perdan star. 5 K, Josip Penička, c. kr. tob. rež. ofic., Ljubljana nabral 150 K.

13. novembra: Neimenovan 5 K.

14. novembra: Neimenovan 5 K, Josip Lapajne, nadučitelj, Cerkije, nabral 35 K.

Odgovorni urednik Rađivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Dobra zimska suknja se ceno proda. Kje. pove Prva anončna pisarna.

Učenka z dobrimi šolskimi izpričevali, katera ima veselje do trgovine, se takoj sprejme v modno trgovino v Ljubljani. Ponudbe naj se stavijo »Prihodnost 1913« pošto ležeče Ljubljana.

Pozor knjigovezi in tiskarji!

Proda se za 1800 K popolnoma novo urejena

knjigoveznica

ki ima tri stroje in vse priprave Kje, pove »Prva anončna pisarna«.

! Pozor trgovci !

Od danes naprej se prodaja galanterijsko blago in pletenine iz konkurzne mase Ludovika Dolenca, v Prešernovi ulici pod tovarniško ceno.

Razprodaja premičnin:

5 konj, vozov, krme, drv, butar, raznega poljskega orodja, konjske oprave, les za stavbe, apno, kamenje, opeka, drogovi za hmelj, oprava za prodajalno, specerijsko blago, sodi i. t. d. se vrši dne 21. novembra t. l. ob 9 uri na Dolenjski cesti št. 53 (Ljubljana), pri Josipu Plankarju. Cene ugodne proti takojšnjemu plačilu.

Brzojavka.

V italijanski kuhinji hotela pri Maliču nasproti glavne pošte se dobe vsak dan asortirane morske ribe. Vina samo iz najboljših kleti in sicer: brionska, porenška iz agrarnega zavoda. Opolo-vino po 72 v liter za družino na dom postavljeno itd.

Del. glavnica: K 8.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica št. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Šumi Marica.

(Bolgarska himna.)

Vojnici mili,
Napred da vrzamo,
Sa sički sili
Balkan, da minemo,
Marš, marš, generalu naš,
Raz, dva, tri, napred Bugari!

Vidite, despoti,
Generala našeg,
Čujte, pevajte
Aleksandra marš.
Marš, marš, generalu naš,
Raz, dva, tri, napred vojnici!

Truba niz goru,
Zasvira napred,
Ura! Ura!
Ura! marš napred!
Marš, marš, generalu naš,
Raz, dva, tri, napred Bugari!

20% do 30%

znižane cene radi preogromne zaloge oblek, raglanov in zimskih sukenj za gospode in dečke, naimo lernejših damskih kostumov, plaščev, paletotev, bluz in kril.

V damski konfekciji vedno velika izbira. Postrežba točna. Cene nizke.

„Angleško skladišče oblek“
O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

V zalogi je vedno do 500 kosov od 2 do 60 K komad, tako da si vsakdo lahko izbere.

Ob nedeljah se dobivajo venci v isti hiši v I. nadstr.

Slavnemu občinstvu v mestu in na deželi vljudno priporočam največjo zalogo krasnih

nagrobnih vencev in trakov

z napisi.

Zunanja naročila se izvršujejo hitro in točno.

Cene brez konkurence.

FR. IGLIČ Ljubljana, Mestni trg št. 11-12.

Mestna hranilnica ljubljanska

v Ljubljani, v lastni hiši, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1911: 6145 milijonov kron.

Stanje hranilnih vlog nad 42,000.000 K. Rezervni zaklad nad 1,300.000 K.

Sprejema vloge vsak delavnik. Sprejema tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov. Obrestuje po

4 1/4 %

brez odbitka. — Za vloge jamči rezervni zaklad hranilnice in mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in z vso davčno močjo.

Poslovanje nadzoruje c. kr. deželna vlada.

Izključena je vsaka špekulacija in izguba vloženega denarja.

Posoja na zemljišča in poslopja proti 5% obrestim in najmanj 1/2% amortizacije. Za varčevanje ima vpeljane lične

domače hranilnike.

Posoja tudi na menice in vrednostne papirje.

Rez. fond nad K 800.000.